

4. ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՏՎԱԾ

4.1. Ապրանքների արտահանում և ներմուծում

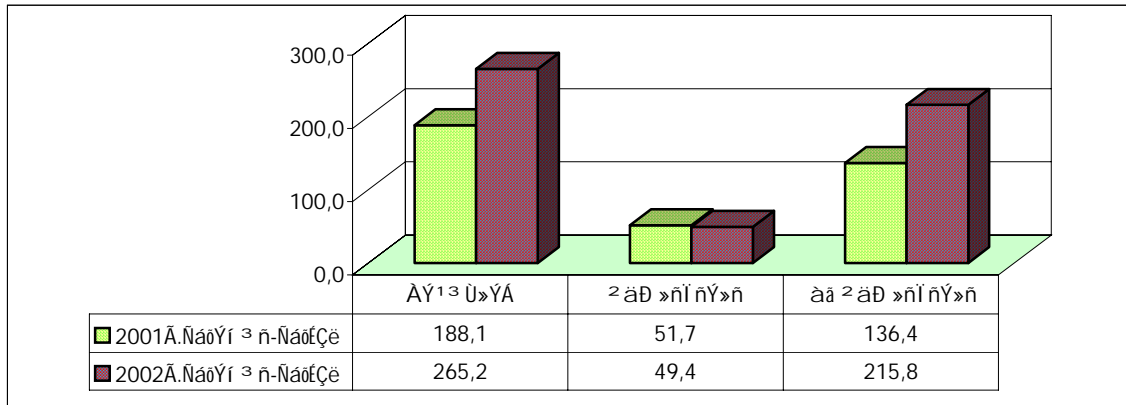
4.1.1 Արտաքին առևտուր

Արտաքին առևտրաշրջանառությունը և աշխարհագրությունը. ԴՅ արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալը 2002թ. հունվար-հուլիսին, ընթացիկ գներով, կազմել է 435783.8 մլն. դրամ կամ 761.8 մլն.ԱՄՆ դոլար (հետայսու՝ մլն.դոլար), այդ թվում ապրանքների արտահանումը՝ 151721.0 մլն.դրամ (265,2 մլն.դոլար) և ներմուծումը՝ 284062.8 մլն.դրամ (496.6 մլն.դոլար): Առևտրային հաշվեկշիռը բացասական է 132341.9 մլն.դրամով (231.3 մլն.դոլարով), իսկ առանց մարդասիրական օգնությամբ ստացված բեռների՝ 128815.2 մլն. դրամով (225.2 մլն. դոլարով):

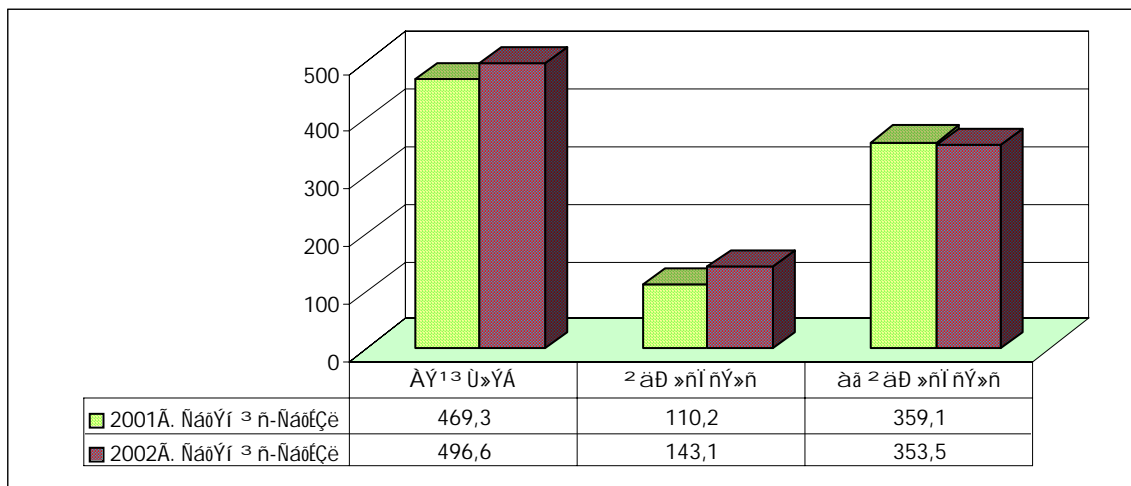
ԴՅ արտաքին առևտրաշրջանառությունն ըստ առանձին երկրների

	2001թ. հունվար-հուլիս, հազ. դոլար	Տեսակարար կշիռը,%	2002թ. հունվար-հուլիս, հազ. դոլար	Տեսակարար կշիռը,%	Աճի տեմպը, %
Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը	657404,6	100,0	761797,8	100,0	115,9
ԱՊՅ երկրներ	161888,5	24,6	192482,5	25,3	118,9
այդ թվում՝					
Ռուսաստան	118512,8	18,0	126714,4	16,6	106,9
Թուրքմենստան	927,6	0,1	12465,7	1,6	1343,9
Վրաստան	20008,3	3,0	23211,6	3,0	116,0
Բելառուս	1257,0	0,2	1423,8	0,2	113,3
Ուկրաինա	18056,1	2,7	24243,6	3,2	134,3
Ղազախստան	770,4	0,1	1837,1	0,2	238,5
ԱՊՅ այլ երկրներ	2356,4	0,4	2586,3	0,3	109,8
Ոչ ԱՊՅ երկրներ	495516,1	75,4	569315,3	74,7	114,9
այդ թվում՝					
ԵՄ երկրներ	180758,2	27,5	252418,4	33,1	139,6
Բելգիա	53434,5	8,1	115369,1	15,1	215,9
Ֆրանսիա	6982,8	1,1	7990,6	1,0	114,4
Գերմանիա	19900,5	3,0	34949,9	4,6	175,6
Իտալիա	20598,3	3,1	26542,7	3,5	128,9
Նիդերլանդներ	5231,4	0,8	12077,6	1,6	230,9
Սեծ Բրիտանիա	52004,1	7,9	39254,8	5,2	75,5
Հունաստան	9020,1	1,4	4564,3	0,6	50,6
Լյուքսեմբուրգ	1464,1	0,2	4335,6	0,6	296,1
ԵՄ այլ երկրներ	12142,1	1,8	7333,8	1,0	60,4
Շվեյցարիա	24419,5	3,7	12811,3	1,7	52,5
Իրան	63573,2	9,7	50661,4	6,7	79,7
Իսրայել	32780,7	5,0	67721,1	8,9	206,6
Թուրքիա	17423,0	2,7	19008,1	2,5	109,1
Միաց.Արաբ. Էմիրություններ	27655,5	4,2	32720,9	4,3	118,3
ԱՄՆ	70939,9	10,8	47578,3	6,2	67,1
Կիպրոս	6562,1	1,0	1586,6	0,2	24,2
Այլ երկրներ	71384,2	10,9	84809,1	11,1	118,8

Արտահանման և ներմուծման ծավալները 2001 և 2002թթ. հունվար-հուլիս ամիսներին, ըստ ԱՊՀ և ոչ ԱՊՀ երկրների
 Արտահանում (մլն. դոլար)

Ներմուծում (մլն. դոլար)

ԳՅ արտաքին առևտուրը 2002թ. հունվար-հուլիսին, ըստ առանձին երկրների

Երկրի անվանումը	ԱՐՏԱՔՆԱՆՈՒՄ			ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄ			Առևտրային հաշվեկշիռը, հազ. դոլար
	արժեքը		տեսակ. կշիռը	արժեքը		տեսակ. կշիռը	
	մլն. դրամ	հազ. դոլար		մլն. դրամ	հազ. դոլար		
Ը Ն Գ Ա Մ Ե Ն Ը	151721,0	265229,7	100,00	284062,8	496568,1	100,0	-231338,45
որից՝							
ԱՊՀ երկրներ	28193,5	49367,0	18,61	81826,5	143115,5	28,82	-93748,51
այդ թվում՝	0,0		2,78				
Ռուսաստան	18517,5	32420,9	12,22	53880,0	94293,5	18,99	-61872,55
Թուրքմենստան	341,1	593,4	0,22	6783,2	11872,3	2,39	-11278,95
Վրաստան	5450,5	9571,4	3,61	7833,8	13640,3	2,75	-4068,90
Բելառուս	365,2	637,8	0,24	450,4	786,0	0,16	-148,14
Ուկրաինա	2638,8	4612,8	1,74	11222,6	19630,8	3,95	-15018,05
Ղազախստան	290,0	500,6	0,19	766,8	1336,5	0,27	-835,88
ԱՊՀ այլ երկրներ	590,4	1030,1	0,39	889,8	1556,2	0,31	-526,05
Ոչ ԱՊՀ երկրներ	123527,5	215862,7	81,39	202236,3	353452,6	71,18	-137589,94
այդ թվում՝							
ԵՄ երկրներ	64009,1	111847,9	42,17	80416,5	140570,5	28,31	-28722,54
Բելգիա	34167,8	59792,8	22,54	31820,2	55576,3	11,19	4216,52
Ֆրանսիա	259,5	450,7	0,17	4310,7	7539,9	1,52	-7089,17
Գերմանիա	8337,3	14522,1	5,48	11691,4	20427,8	4,11	-5905,62
Իտալիա	3620,3	6327,2	2,39	11541,7	20215,5	4,07	-13888,26
Նիդեռլանդներ	3250,5	5645,0	2,13	3684,2	6432,7	1,30	-787,68
Սեծ Բրիտանիա	14090,1	24615,6	9,28	8372,0	14639,2	2,95	9976,44

4.ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՏՎԱԾ

Երկրի անվանումը	ԱՐՏԱՀԱՆՈՒՄ			ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄ			Առևտրային հաշվեկշիռը, հազ. դոլար
	արժեքը		տեսակ. կշիռը	արժեքը		տեսակ. կշիռը	
	մլն. դրամ	հազ. դոլար		մլն. դրամ	հազ. դոլար		
Հունաստան	94,2	163,7	0,06	2524,8	4400,6	0,89	-4236,85
Լյուքսեմբուրգ	69,8	121,0	0,05	2407,4	4214,6	0,85	-4093,68
ԵՄ այլ երկրներ	119,6	209,8	0,08	4064,2	7124,0	1,43	-6914,25
Շվեյցարիա	3406,5	5978,1	2,25	3899,0	6833,3	1,38	-855,19
Իրան	9926,5	17290,3	6,52	19122,3	33371,1	6,72	-16080,77
Իսրայել	20748,2	36244,5	13,67	17969,1	31476,6	6,34	4767,92
Թուրքիա	273,5	478,0	0,18	10629,7	18530,1	3,73	-18052,06
Միաց.Արաբ. Էմիրություններ	6160,2	10829,3	4,08	12524,4	21891,6	4,41	-11062,29
ԱՄՆ	12644,5	22092,9	8,33	14595,1	25485,4	5,13	-3392,43
Կիպրոս	145,7	257,3	0,10	764,4	1329,4	0,27	-1072,12
Այլ երկրներ	6213,4	10844,3	4,09	42316,0	73964,8	14,90	-63120,46

Արտահանման և ներմուծման ծավալներն ու տեսակարար կշիռները 2002թ. հունվար-հուլիսին, ըստ ՀՀ մարզերի և Երևան քաղաքի¹
(ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի, առանց ֆիզիկական անձանց կողմից կազմակերպված առևտրի տվյալների)

Մարզեր	Արտահանում			Ներմուծում		
	արժեքը		Տեսակ. կշիռը, %-ով	արժեքը		տեսակ. կշիռը, %-ով
	մլն. դրամ	հազ. դոլար		մլն. դրամ	հազ. դոլար	
Ընդամենը ՀՀ	147506,7	257873,9	100,0	272689,7	476723,7	100,0
ք. Երևան	62187,7	108719,4	42,2	181572,7	317518,6	66,6
Արագածոտն	37,6	65,0	0,0	1117,3	1944,6	0,4
Արարատ	3351,4	5838,8	2,3	4104,4	7153,1	1,5
Արմավիր	674,5	1178,5	0,5	1937,2	3382,6	0,7
Շիրակ	383,2	669,4	0,3	4914,4	8553,2	1,8
Վայոց ձոր	487,1	848,4	0,3	644,0	1123,5	0,2
Տավուշ	126,5	221,2	0,1	28,9	49,9	0,0
Սյունիք	13861,6	24205,1	9,4	11785,6	20566,6	4,3
Գեղարքունիք	516,0	901,9	0,3	3578,7	6261,7	1,3
Լոռի	6923,9	12076,4	4,7	5931,3	10341,9	2,2
Կոտայք	58957,1	103149,8	40,0	57075,4	99827,9	20,9

2002թ. հունվար-հուլիսին ՀՀ արտաքին առևտրաշրջանառության 58.0%-ն իրականացվել է ք.Երևանում տնտեսական գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների կողմից, 27.6%-ը՝ Կոտայքի մարզի, 6.1%-ը՝ Սյունիքի մարզի, 3.1%-ը՝ Լոռու մարզի կազմակերպությունների կողմից: ՀՀ մյուս մարզերում արտաքին առևտրաշրջանառության տեսակարար կշիռը չի գերազանցել 2%-ը:

Արտաքին առևտրի ապրանքային կառուցվածքը

ՀՀ արտահանման և ներմուծման ծավալներն ու կառուցվածքն ըստ առանձին ապրանքախմբերի 2002թ. հունվար-հուլիսին

	ԱՐՏԱՀԱՆՈՒՄ			ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄ			Հաշվեկշիռը, հազ. դոլար
	արժեքը		տեսակ. կշիռը, %-ով	արժեքը		տեսակ. կշիռը, %-ով	
	մլն. դրամ	հազ. դոլար		մլն. դրամ	հազ. դոլար		
Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը	151721,0	265229,7	100,00	284062,8	496568,1	100,00	-231338,4
այդ թվում՝							
կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք	680,4	1184,9	0,45	8948,2	15605,0	3,14	-14420,1
բուսական ծագման արտադրանք	662,7	1163,4	0,44	25859,2	45192,5	9,10	-44029,1

¹ Արտահանման և ներմուծման ծավալների բաշխումը մարզերի իրականացվել է ըստ կազմակերպությունների տնտեսական գործունեության իրականացման վայրի՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր մաքսային պետական կոմիտեից ստացված տեղեկատվության հիման վրա:

4.ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՏՎԱԾ

	ԱՐՏԱՀԱՆՈՒՄ			ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄ			Հաշվե- կշիռը, հազ. դոլար
	ա ռ ժ ե ք ը		տեսակ. կշիռը, %-ով	արժեքը		տեսակ. կշիռը, %-ով	
	մլն. դրամ	հազ. դոլար		մլն. դրամ	հազ. դոլար		
կենդանական և բուսական ծագման յուղեր և ճարպեր	0,3	0,6	0,00	5825,3	10155,0	2,05	-10154,4
պատրաստի սննդի արտադրանք	15640,9	27392,9	10,33	22707,3	39688,5	7,99	-12295,6
հանքահումքային արտադրանք	14553,0	25430,3	9,59	47049,5	82430,6	16,60	-57000,3
քիմիայի և դրա հետ կապված արդյունաբերության ճյուղերի արտադրանք	583,7	1017,5	0,38	19047,7	33291,7	6,70	-32274,2
պլաստմասսա և դրանցից իրեր,կաուչուկ և ռետինե իրեր	1561,1	2745,9	1,04	6572,5	11479,2	2,31	-8733,3
կաշվե հումք, կաշի, մորթի և դրանցից պատրաստված իրեր	169,9	297,9	0,11	427,6	745,4	0,15	-447,5
փայտ և փայտյա իրեր	232,8	405,5	0,15	2244,1	3915,6	0,79	-3510,1
թուղթ և թղթից իրեր	287,2	501,7	0,19	5848,2	10213,4	2,06	-9711,6
մանածագործական իրեր	9354,3	16350,9	6,16	11120,6	19380,2	3,90	-3029,3
կոշկեղեն, գլխարկներ, հովանոցներ	175,1	304,1	0,11	1260,0	2187,0	0,44	-1882,8
իրեր քարից, գիպսից,ցեմենտից	437,2	760,8	0,29	5227,0	9138,7	1,84	-8378,0
թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, թանկարժեք մետաղներ և դրանցից իրեր	78304,4	136942,2	51,63	55608,2	97286,4	19,59	39655,9
ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր	13571,2	23634,7	8,91	15541,5	27101,6	5,46	-3466,9
մեքենաներ, սարքավորումներ և մեխանիզմներ	6747,5	11789,9	4,45	30195,1	52811,2	10,64	-41021,3
վերգետնյա, օդային և ջրային տրանսպորտի միջոցներ	2845,6	4962,5	1,87	11398,0	19890,1	4,01	-14927,7
սարքեր և ապարատներ	5502,1	9624,9	3,63	6102,9	10674,8	2,15	-1049,8
տարբեր արդյունաբերական ապրանքներ	328,9	574,8	0,22	3078,7	5379,2	1,08	-4804,4
արվեստի ստեղծագործություններ	82,5	144,2	0,05	1,19	2,10	0,00	142,1

2001 և 2002թթ. հունվար-հուլիս ամիսների արտահանման և ներմուծման ծավալների համեմատական աղյուսակ ըստ ապրանքախմբերի

	Արտահանում			Ներմուծում		Աճի տեմպը (%)
	2001թ. հունվար-հուլիս հազ. դոլար	2002թ. հունվար-հուլիս հազ. դոլար	աճի տեմպը (%)	2001թ. հունվար-հուլիս, հազ. դոլար	2002թ. հունվար-հուլիս հազ. դոլար	
Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը	188140,5	265229,7	140,97	469264,1	496568,1	105,82
այդ թվում՝						
կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք	683,4	1184,9	173,38	17464,7	15605,0	89,35
բուսական ծագման արտադրանք	801,4	1163,4	145,17	46647,9	45192,5	96,88
կենդանական և բուսական ծագման յուղեր և ճարպեր	60,4	0,6	0,97	11295,4	10155,0	89,90
պատրաստի սննդի արտադրանք	25074,3	27392,9	109,25	41780,6	39688,5	94,99
հանքահումքային արտադրանք	24163,5	25430,3	105,24	98914,3	82430,6	83,34
քիմիայի և դրա հետ կապված արդյունաբերության ճյուղերի արտադրանք	1237,7	1017,5	82,21	33801,3	33291,7	98,49
պլաստմասսա և դրանցից իրեր,կաուչուկ և ռետինե իրեր	9094,0	2745,9	30,19	13142,2	11479,2	87,35
կաշվե հումք, կաշի, մորթի և դրանցից պատրաստված իրեր	1129,0	297,9	26,38	4703,9	745,4	15,85
փայտ և փայտյա իրեր	480,9	405,5	84,32	2881,1	3915,6	135,91
թուղթ և թղթից իրեր	986,8	501,7	50,85	10787,6	10213,4	94,68
մանածագործական իրեր	10322,6	16350,9	158,40	20607,2	19380,2	94,05
կոշկեղեն, գլխարկներ, հովանոցներ	179,8	304,1	169,15	3400,1	2187,0	64,32
իրեր քարից, գիպսից,ցեմենտից	1212,6	760,8	62,74	8135,4	9138,7	112,33
թանկարժեք և կիսաթանկարժեք քարեր, թանկարժեք մետաղներ և դրանցից	66267,0	136942,2	206,65	54208,5	97286,4	179,47

4.ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՏՎԱԾ

	Արտահանում			Ներմուծում		Աճի տեմպը (%)
	2001թ. հունվար-հուլիս հազ. դոլար	2002թ. հունվար-հուլիս հազ. դոլար	աճի տեմպը (%)	2001թ. հունվար-հուլիս, հազ. դոլար	2002թ. հունվար-հուլիս հազ. դոլար	
իրեր						
ոչ թանկարժեք մետաղներ և դրանցից պատրաստված իրեր	26911,2	23634,7	87,82	19087,9	27101,6	141,98
մեքենաներ, սարքավորումներ և մեխանիզմներ	15298,5	11789,9	77,07	45502,7	52811,2	116,06
վերգետնյա, օդային և ջրային տրանսպորտի միջոցներ	1291,8	4962,5	384,14	13066,3	19890,1	152,22
սարքեր և ապարատներ	2480,2	9624,9	388,08	18200,0	10674,8	58,65
տարբեր արդյունաբերական ապրանքներ	262,4	574,8	219,06	5635,4	5379,2	95,45
արվեստի ստեղծագործություններ	203,0	144,2	71,04	1,7	2,10	122,19

2002թ. հունվար-հուլիսին արտահանման ծավալը, առանց ոչ թանկարժեք մետաղների ջարդոնի և ադամանդի արտահանման ծավալների, կազմել է 149.1 մլն. դոլար՝ նախորդ տարվա 126.2 մլն. դոլարի դիմաց: